

Länsstyrelsen
Västerbottens län

Bilaga 2 till ” Beslut om
naturreservat för Aspsjökullen”.

SKÖTSELPLAN
Datum
2009-11-25

Ärendebeteckning
511-5634-2009
Arkivbeteckning
2402214

1(10)

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET ASPSJÖKULLEN I ÅSELE OCH VILHELMINA KOMMUNER

Foto: Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

1. Syftet med säkerställande och skötsel

Syftet med säkerställande och skötsel av Aspsjökullens naturreservat är att bevara och återskapa värdefulla naturmiljöer med boreala, brandpräglade barrnaturskogar. Syftet nås genom naturvårdsbränning samt genom att naturliga processer tillåts fortgå ostört. Naturskogsstrukturer som skiktning, gamla grova träd och död ved ska förekomma i gynnsam omfattning. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet och besökare ska kunna uppleva områdets typiska naturmiljöer och arter. Utöver friluftsliv, ska reservatet även kunna utnyttjas för naturstudier, undervisning och forskning.

2. Beskrivning av naturreservatet

2.1 Administrativa uppgifter

Namn	Aspsjökullen
Nummer	2402214
Reg-DOS id	2014985
Natura 2000	-
Kommun	Åsele och Vilhelmina kommuner
Län	AC
Lägesbeskrivning	Ca 30 km NV Åsele, ekokarta 21H 9C Mittkoordinat (RT90 2,5 gon V): 1563232, 7146837
Naturgeografisk region	32 c, norra Norrlands barrskogsområden och bergkullslätter
Värdetrakt	14. Aspsjökullen-Laraborg
Bränningstrakt	-
Gräns	Se beslutskarta
Markägare	Sveaskog
Fastigheter	Del av Vilhelminaskogen 1:1>1 och Almsellandet 1:1>1
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	645 ha
Skyddad areal produktiv skog	473 ha

2.2 Naturtyper

Naturtypsindelning ¹		Areal (ha)
Granskog	Granskog av blåbärsristyp (2.1.2.1)	56,1
	Granskog av högört typ (2.1.2.6)	22,9
	Gransumpskog av ris typ (2.1.2.3)	8,0
Tallskog	Tallskog av lav typ (2.1.1.1)	44,7
	Tallskog av ljung- kråkbär typ (2.1.1.2)	30,1
	Tallskog av lingonristyp (2.1.1.4)	222,4
	Tallskog (blåbär) (2.1.1)	155,7
Löv och barrblandskog	Blandskog (2.3.1)	21,5
Våtmarker	Fattigkärr med skogs- och krattkärrvegetation (3.2.1)	34,4
	Fattig kärrvegetation (3.2)	36,7
Vatten	Sötvattensvegetation	4,7

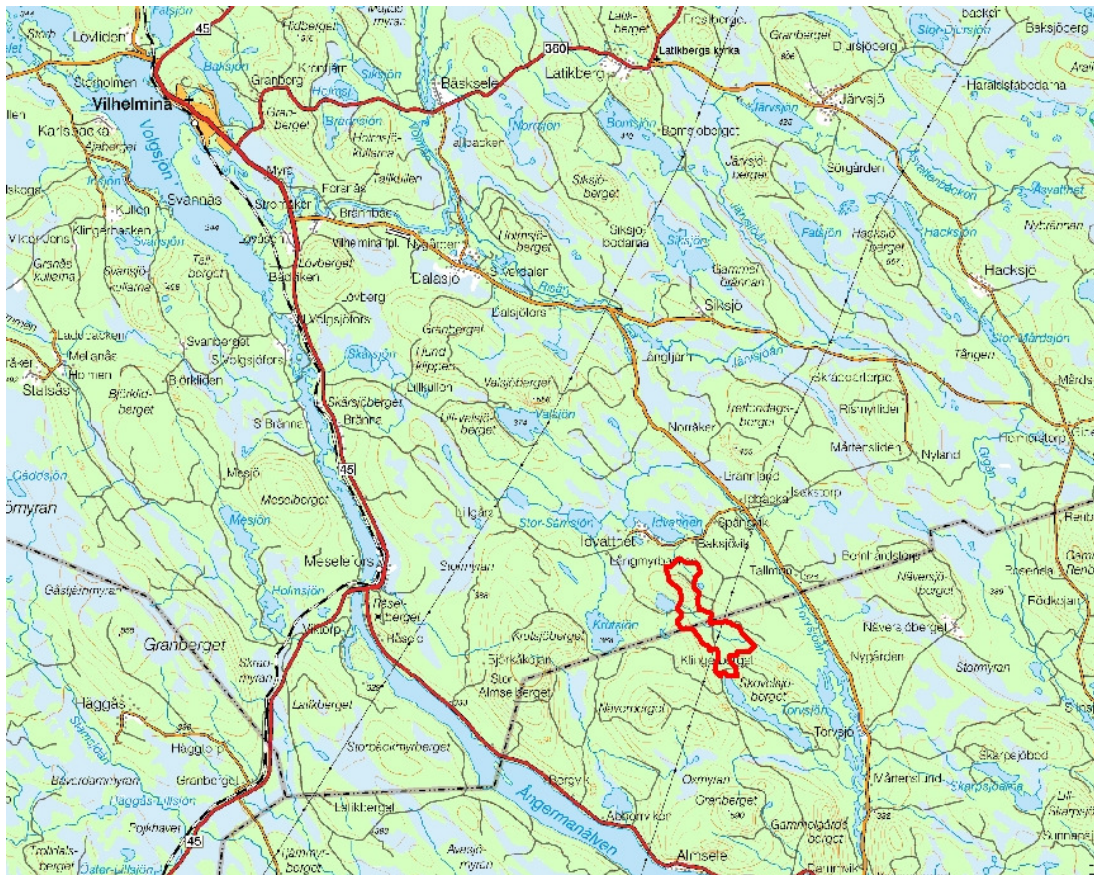
¹ Naturtypsindelning enligt *Vegetationstyper i Norden, 1994*. (se bilaga 1)

Naturtypsindelning ²		Areal (ha)
Skog	Västlig taiga (9010)	392,4
	Näringsrik granskog (9050)	22,9
	Övrig skogsmark (91D0)	115,2
Annat naturtyp	Klapperstensfält, blockhav eller blocksänkor (8910)	33,4
	Kraftledningsgata >15m bred	6,0
	Väg+ vägkant >15 m bred (6950)	1,7
Våtmarker	Skogsklädd myr (91D0)	34,6
	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)	36,7
Vatten	Dystrofa sjöar och småvatten (3160)	4,7

² Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur, rådets direktiv 92/43 EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (se bilaga 2).

2.3 Beskrivning av reservatet

Aspsjökullen ligger ca 3 mil nordväst om Åsele på 340–500 meter över havet. Reservatet utgörs av ett långsträckt, heterogent landskapsavsnitt med mosaikartade myrområden, blockiga hedpartier och det välavgränsade berget Aspsjökullen i norr. Reservatet genomkorsas centralt av Aspsjöbäcken och Sågbäcken i norr. Området präglas även av myrar och myrdråg, även åtskilliga tjärnar ingår i reservatet. I söder når skogen ända ner till Skovelsjöns norra ände och ett antal skogsbilvägar går genom området samt en större kraftledning delar av reservatet i söder.

Översiktskarta Aspsjökullens naturreservat, Åsele Kommun.

Berggrunden i reservatet utgörs röd grå till, grå, finkornig till medelkornig, folierad granit till granodiorit. Bortsett från själva Aspsjökullen så präglas topografin av egenformer i moränen, ett så kallat moränbacklandskap. Här finns kullar och ryggar utan någon speciell orientering. Undantaget är några ryggar vid Kultjärnen som betraktas som orienterade tvärs isrörelseriktningen från nordväst. Moränen är i allmänhet rik- eller storblockig. Blockfält täcker stora ytor i den östliga delen. Dessa har i allmänhet bildats genom uppfrysning av ytliga block. Då berggrunden inte blottas i den östra delen av reservatet kan moräntäcket antas vara ganska mäktigt i denna del. På Aspsjökullen går berggrunden i dagen eller täcks av tunna moräntäcken. Mindre torvtytor finns i lågpartierna i moränbacklandskapet. En mindre isälvsränna finns på Aspsjökullens nordväst sida.

Större delen av reservatet utgörs av fina värdekärnor med naturskogsbestånd av tall och gran, varav mindre delar är urskogsartade. Här finns stora områden av skiktad gammal tallskog med bitvis mycket höga naturvärden i form av gamla tallar, död tallved och en mosaikartad landskapsstruktur.

Aspsjökullens nordsluttning utgörs till största del av gammal granskog på fuktig mark med inslag av äldre tall. I östbranten samt i ett blockrikt område nära områdets nordspets finns mindre områden med i stort sett helt orörd skog med flerhundraåriga tallar och granar, marken är här täckt av högröts-risvegetation.

Reservatets södra delar genomskärs av en kraftledning. Väster om denna ligger flack, bitvis blockrik morän, bevuxen med tallskog på mark av frisk blåbärstyp. Gamla grova tallöverståndare, mellan 200 – 250 år förekommer rikligt. Bitvis finns här även gott om

gamla tallågor. Skogen öster om kraftledningen domineras av tallskog på mager mark med vegetation av fattigristyp. På många ställen finns stora öppna blockfält, speciellt vid myrkanterna. Den östra delen är mosaikartad med små myrar och blockfält samt några små tjärnar och bäckar. Skogen består här av skiktad tallskog som är mellan 80 – 130 år, med ett påtagligt inslag av 200 – 300 åriga gammeltallar, samt en del gran i de fuktigare partierna.

Brandpräglad tallskog i Aspsjökullen. Foto: Ponuts Wallén/Länsstyrelsen

Aspsjökullens naturreservat är ett komplext landskap som karaktäriseras av senvuxen barnaturskog. Området har under lång tid utvecklat naturvärden som gör att flera rödlistade och andra intressanta arter knutna till gammal barrskog har påträffats inom området (arterna sorterade i alfabetisk ordning och hotkategori enligt rödlista 2005 anges inom parentes): bollvitmossa, bårdlav, citronticka, dvärgbägarlav (NT), fertil garnlav, gammelgranskål (NT), gråspett, harticka (NT), järpe, knottrig blåslav (NT), kolflarnlav, korallrot, lappranunkel (NT), lavskrika (NT), liten sotlav (VU), luddlav, lunglav (NT), skinnlav, skrovellav (NT), spillkråka, stiftgelélav (NT), stuplav, tjäder, vedskivlav, vitmossav, vitskaftad svartspik (NT).

3. Skötselområden för naturvärden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i tre skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i området. För skötselområdet redovisas mätbara bevarandemål. Skötselområdets bevarandetilstånd anses gynnsamt när dessa bevarandemål är uppnådda. Aspsjökullen ligger inte inom en av länsstyrelsen utpekad bränningstrakt och är därför inte primärt prioriterat för naturvårdsbränning. Men områdets storlek och brandhistorik gör det till ett område som är mycket lämpligt att bränna

3.1 Skötselområde 1, brandpräglad barrskog- naturvårdsbränning areal 542 ha

Skötselområdet består av merparten av skogsmarken inom reservatet och varierar från brandpräglad 130 årig tallskog med inslag av 250 åriga överståndare till senvuxen granskog (bilaga 3, delområde 1). En mindre del består av yngre tallskog på delvis blockig mark. Marken är frisk och fältskiktet domineras av blåbär. Området växlar mellan skogsmark med blockiga inslag till myrmark, även mindre tjärnar och bäckar skär genom området. Förutom sluttningen upp till Aspsjökullen i norr är skötselområdet relativt flackt. Skötselområdets skogar ska skötas genom naturvårdsbränning. Skötselområdet delas upp i tre delområden (delområde 1a-c) utifrån de skillnader i skogens struktur som kan utgöra praktiska prioriteringsgrunder vid val av till exempel bränningstidpunkt.

Delområde 1a består av cirka 256 ha stort område som utgörs av talldominerade skogar, dels av 150 årig tallskog med inslag av äldre tallöverståndare samt av tallskog på bitvis starkt blockig mark (bilaga 3, delområde 1a). Delområdet har högst prioritet för framtida naturvårdsbränningar och ska brännas inom den närmaste 10-årsperioden om det är tekniskt möjligt.

Delområde 1b består av cirka 47 ha stort område med 130 årig tallskog på frisk mark och riklig graninväxt. Skogen i området är delvis blockig och mycket brant och kan vara teknisk svår att bränna. Det kan även bli aktuellt att fälla en del gran för att genomföra en säker naturvårdsbränning. Förekomsten av gamla grova sälgar och kolade stubbar visar på att området brunnit längre tillbaka i tiden.

Delområde 1c utgörs av 100 årig tallskog med inslag av äldre tallöverståndare samt av granskog i anslutning till Aspsjökullens topp. Skogen i södra delområdet är gles och har bitvis rikligt inslag av blocksänkorna och myrområden. En stor kraftledning genomkorsar området och kan vara svåravgränsad i och med en naturvårdsbränning. Men det finns en del vägar och bäckar som borde göra det möjligt att bränna delar av området. Den norra delen av delområdet består av gles senvuxen höjdlägesgranskog med inslag av hänglav. Området har redan idag höga granvärden i form av hänglavar och gamla träd, men området har också gott om dimensionsavverkningsstubbar och död ved är en bristvara. Därför är beståndet lämpligt att bränna med syfte att skapa bränd senvuxen gran som är av betydelse för många brandgynnande insekter.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen brandpräglad naturskog uppgår till 542 ha.
- naturvårdsbränning berör hela området minst vart 100:e år

Skötselåtgärder

Naturvårdsbränning skall utföras inom skötselområdet. En exakt avgränsning för enskilda naturvårdsbränningar tas fram i samband med den detaljplan som görs strax innan bränningen (brandplanen). De utvalda delarna bör brännas med ett för området naturligt intervall, vilket är med 50-100 års mellanrum. Om graninväxning i delar av området utgör ett hinder kan avverkning för att underlätta kontrollerad bränning genomföras. Delområde 1c är inte högprioriterat för bränning men kan brännas om det är tekniskt och säkerhetsmässigt möjligt. Det kan vara svårt med avgränsning då det inte finns några naturliga gränser mot reservatsgränsen samt mot den stora kraftledningen. Övan beskrivna åtgärder kommer att infogas i en övergripande planering för naturvårdsbränning i länets samtliga naturreservat. Det innebär att en prioritering

kommer att ske inom tillgängliga resurser, där ovan beskrivna skötselåtgärder kommer att vägas mot liknande åtgärder i andra naturreservat. Någon tidpunkt för genomförande föreskrivs därför inte i skötselplanen.

3.2 Skötselområde 2, skog med fri utveckling, areal 41 ha

Skötselområdet består till större del av barrblandskog på fastmark. En mindre del utgörs av sumpskogar och en del tallkärr (bilaga 3, delområde 2). Skogarna består idag i sin helhet av olikåldriga bestånd med gamla träd och sumpskogspartier. Skötselområdet ska lämnas för fri utveckling, vilket innebär att utvecklingen ska präglas av naturliga processer så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Det innefattar även att en spontan brand bör tillåtas brinna så långt möjligt är inom reservatet utifrån säkerhetsmässiga aspekter.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen natur-och urskogsartad skog uppgår till 41 ha.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder

3.3 Skötselområde 3, våtmarker med fri utveckling, areal 77 ha

Våtmarkerna i reservatet består av flera mindre, ofta trädbevuxna kärr samt av en lite större öppnare myr i norr. Flera små tjärnar och vattendrag förekommer också inom skötselområdet. Skötselområdets myrar och vattendrag ska utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen våtmarker uppgår till 77 ha, varav trädbevuxna våtmarker utgör 35 ha och vatten 5 ha
- minst 90 procent av våtmarkerna har en ostörd hydrologi.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

4. Skötselområden för friluftsvärden med mål och åtgärder

Hela reservatet redovisas som ett skötselområde med avseende på friluftsliv och anläggningar (bilaga 4). Aspsjökullen utgör främst ett lokalt friluftsområde som utnyttjas för jakt, svamp och bärplockning, besöksfrekvensen till Aspsjökullen bedöms få liten omfattning. Den eventuella ökningen av besök till följd av reservatsbildningen bedöms inte komma att äventyra områdets naturvärden.

4.1 Skötselområde för Friluftsliv och anläggningar

Det övergripande målet för friluftslivet är att området ska nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar. Nyttjandet av området som utflyktsmål ska främjas genom att en reservatsskylt iordningställs där vägarna skär eller tangerar reservatsgränsen. En

informationsskylt (A3) med karta över reservatet ska sättas upp på fyra ställen vid gränsen. Lämpliga placeringar av anläggningarna presenteras på kartan i bilaga 4.

Mål

- Det ska finnas fyra väl underhållna informationsskyltar med beskrivning av naturmiljöer i reservatet, föreskrifter för allmänheten samt en karta

Skötselåtgärder

Montering av informationsskyltar

Tallskog i norra delen av skötselområde 1a som är föreslagen för naturvårdsbränning. Foto Marlene Olsson Cipi/Länsstyrelsen

5. Övriga anläggningar

Inga övriga anläggningar finns inom reservatet.

6. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

7. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

8. Sammanställning av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Prioritet
Naturvårdsbränning	Skötselområde 1a	1
Naturvårdsbränning	Skötselområde 1b	2
Naturvårdsbränning	Skötselområde 1c	3
Montering av informationsskylt	Se bilaga 4	1

¹Siffran anger prioriteringsordning ifall genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, där 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

9. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Uppföljningen ska ske minst vart annat år. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

9.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

9.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden och enligt den indelning i naturtyper för basinventering av skyddad natur som presenteras på kartan i bilaga 2. Indelningen kan komma att ändras efter ytterligare fältbesök i reservatet eller efter att området har flygbildstolkats.

Kartbilagor:

1. Naturtypsindelning enligt ”Vegetationstyper i Norden”
2. Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur
3. Skötselområden för naturvärden
4. Anläggningar för friluftsliv